

ВИСНОВОК

ЩОДО ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «БІЗНЕС-ЕКОНОМІКА»

Освітньо-професійна програма «Бізнес-економіка» Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі Університет) є нормативним документом, який регламентує компетентнісні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги до підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка». Відповідає стандарту вищої освіти, затвердженому наказом МОН від 13.11.2018 р. № 1244.

Розроблення освітньо-професійної програми здійснювалося робочою групою під загальним керівництвом проф. В. В. Комарова, проректора з навчально-методичної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

У розробленні ОП брали участь: завідувачка кафедри економічної теорії, гарантка ОП, докторка економічних наук, професорка Л. С. Шевченко; докторки економічних наук, професорки кафедри економічної теорії О. А. Гриценко, Т. М. Камінська, О. С. Марченко, Л. В. Нечипорук; кандидати економічних наук, доценти К. Г. Губін, О. М. Левковець, О. В. Овсієнко; ст. лаборантка кафедри економічної теорії О. Ю. Самелюк.

Зараз на ОП працюють 35 висококваліфікованих викладачів, серед яких: 9 докторів наук, професорів (із них 6 – докторів економічних наук, професорів); 26 кандидатів наук, доцентів (із них 13 кандидатів економічних наук, доцентів), які мають достатній стаж практичної, наукової та педагогічної роботи.

ОП пройшла експертизу відповідно до системи внутрішнього забезпечення якості освіти Університету і дозволяє сформулювати такі висновки.

1. *Основними цілями ОП є підготовка фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання складних спеціалізованих завдань і прикладних проблем у сфері економіки й бізнесу на засадах оволодіння системою компетентностей. Цілі ОП повністю відповідають місії та стратегії розвитку Університету. Реалізація ОП дає можливість досягти всіх програмних результатів навчання, визначених «Стандартом вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність: 051 «Економіка».*

2. *ОП розроблено відповідно до освітнього законодавства України, зокрема Конституції України, законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», а також нормативних документів НЮУ, які регулюють освітній процес в Університеті: Статуту Університету, затвердженому Наказом МОН від 25.06.2018 р. № 688; «Стратегічного плану розвитку Університету на 2018–2024 роки»; «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого», затвердженого наказом ректора від 02.06.2020 р. № 96; «Положення про організацію освітнього процесу в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого», затвердженого наказом ректора Університету від 26.06.2015 р. № 128; «Положення про моніторинг знань студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого», затвердженого наказом ректора від 26.06.2015 р. № 127, із змінами, затвердженими наказом ректора від 01.07.2016 р. № 147; «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого», затвердженого Рішенням вченої ради Університету (протокол № 1 від 31.08.2018 р.) і введеного в дію наказом ректора № 204 від 31.08.2018 р.; «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників Національного юридичного університету імені Ярослава*

Мудрого», затвердженого рішенням Вченої ради Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого», протокол № 9 від 30.06.2020 р., введеного в дію наказом ректора № 124 від 01.07.2020 р.; «Положення про вибір навчальних дисциплін», затвердженого наказом ректора № 93 від 11.04.2018 р. та ін.

3. Зміст ОП повністю відповідає:

– об'єкту вивчення: ОП спрямована на забезпечення фундаментальної теоретичної та практичної підготовки фахівців у сфері бізнес-економіки шляхом вивчення та засвоєння загальних законів, закономірностей та тенденцій функціонування та розвитку соціально-економічних систем; соціально-економічних та бізнес-процесів, їх моделювання, прогнозування та регулювання; мотивації та поведінки суб'єктів економіки й бізнесу;

– цілям навчання: забезпечити підготовку фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань предметної області;

– теоретичному змісту предметної області спеціальності: науковим поняттям, категоріям, принципам економічних наук, вивченню концепцій і теорій глобальної, національної, регіональної, інституціональної, поведінкової економіки тощо, які утворюють ядро ОП;

– методології та технології предметної області спеціальності: невід'ємною складовою всіх навчальних дисциплін загальної та спеціальної фахової підготовки є науковий інструментарій економічних досліджень (загальнонаукові та спеціальні методи пізнання та досліджень закономірностей функціонування сучасної економіки на мікро-, макро- та міжнародному рівні; економіко-математичні та статистичні методи економічного аналізу; економіко-математичне моделювання; інформаційно-комунікаційні технології досліджень, розповсюдження та презентацій результатів наукових досліджень);

– інструментам та обладнанню предметної області спеціальності: навчальні дисципліни ОП спрямовані на формування вмінь і навичок використання сучасного інформаційно-комунікаційного обладнання, інформаційних систем і програмних продуктів, що застосовуються в професійній економічній діяльності.

4. Особливостями ОП є:

– універсальність: поєднання вивчення економіки бізнесу з такими науками, як математика, право, історія, теорія культури та філософія, що високо цінується в будь-якій кар'єрі;

– поглиблене вивчення права (на ОП викладаються «Фінансове право», «Економічне право», «Інвестиційне право», «Трудове право», «Корпоративне право», «Правовий захист економічної конкуренції» та інші правові навчальні дисципліни);

– інноваційний підхід: запровадження авторських курсів, інноваційних форм і методів викладання, зокрема онлайн лекцій у Facebook, вебінарів міжнародних компаній – партнерів ОП, послуги «персональний кар'єрний тренер»;

– постійна співпраця викладачів, здобувачів вищої освіти й роботодавців: ОП передбачає проведення кейс-стаді «Прикладна економіка» і «Прикладний бізнес» економістами-практиками та роботодавцями, стажування студентів у бізнес-організаціях, у т.ч. міжнародних;

– відображення тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці, зокрема зростаючої потреби у фахівцях з одночасним знанням економіки, управління та права в умовах реформування господарської системи;

– врахування досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних програм. Першочергову увагу було приділено іноземним програмам підготовки бізнес-економістів. Серед них: Harvard University (США) – ОП «PhD in Business Economics»; Amsterdam School of Economics (Нідерланди), University of Central Florida та University of San Diego (США), University of Canterbury (Австралія) – магістерські та бакалаврські ОП «Business Economics»; Utrecht University School of Economics та Maastricht University (Нідерланди),

University of Antwerp та Vrije Universiteit Brussel, VUB (Бельгія) – магістерські та бакалаврські ОП «Economics and Business Economics» та ін. Аналіз ОП цих університетів дав можливість переглянути сфери формування кар'єри випускників, актуалізувати навчальний план та окремі НД.

Ураховано також досвід підготовки фахівців за ОП «Бізнес-економіка» у вітчизняних університетах: ЛНУ імені Івана Франка, НУ «Львівська політехніка», КНЕУ імені Вадима Гетьмана, КНТЕУ, Національний транспортний університет, Київський національний університет технологій та дизайну, ХНУ імені В. Н. Каразіна, Тернопільський національний економічний університет та ін.

5. *Форми й методи навчання та викладання за ОП відповідають вимогам студентоцентрованого підходу.* ОП орієнтована на особистість кожного здобувача вищої освіти, його розвиток, формування системи цінностей, довіри та співпраці з викладачами, забезпечення індивідуальної траєкторії навчання та академічної мобільності, на забезпечення якої спрямовано 25% обсягу ОП. Програма надає здобувачам вищої освіти можливість обирати актуальні навчальні дисципліни (далі – НД), забезпечені сучасним науково-методичним комплексом; регулярно оцінювати форми й методи навчання, зміст НД з метою його подальшого вдосконалення; реалізувати індивідуальну академічну мобільність, у тому числі міжнародну.

6. *ОП передбачає використання:*

– актуальних методів навчання і викладання, які сприяють досягненню програмних результатів навчання, серед яких: логічний, проблемний, дослідницький, Сократа, групової дискусії, презентації проєктів, евристичних питань, «мозкового штурму», опрацювання аналітичних завдань, підготовка експертних висновків, робота з фінансовою звітністю підприємства, рольові ігри, майстер-клас економіста-практика, практика з майбутньої професії, підготовка тез на конференцію, самостійна робота з підручником, навчальними посібниками, нормативно-правовими джерелами, Інтернет-ресурсами, електронно-інформаційними комплексами кафедри, методи дистанційного навчання з використанням платформ Zoom, Moodle, Facebook;

– інноваційних освітніх технологій: модульно-блочного навчання; аудіовізуальних, інтерактивних, мережевих, проєктних технологій; дистанційного, змішаного, «перевернутого» навчання, а також навчання як дослідження тощо;

– сучасних методів оцінювання: розв'язання тестових завдань, peer review, захисту кейсів і портфоліо, самооцінки студента за питаннями для самоконтролю та ін.

7. *ОП спрямована на поєднання в процесі її реалізації навчання і досліджень.* Цілі, завдання, структура і програмні результати ОП, так само навчальний план, силабуси, робочі програми всіх НД і науково-методичні матеріали для здобувачів вищої освіти, не тільки відображають здобутки сучасної економічної науки, а й орієнтують осіб, які навчаються, на самостійні дослідження економічних явищ, процесів, тенденцій розвитку економіки та бізнесу.

8. *ОП і навчальним планом передбачено практичну підготовку здобувачів вищої освіти – 12,0 кредитів ЄКТС, або 360 годин.* Практична підготовка здійснюється відповідно до «Програми проходження практичної підготовки студентами фінансово-правового факультету» і формує необхідні професійні компетентності. Керівники баз практики, з якими укладено меморандуми про співпрацю, зорієнтовані на залучення здобувачів вищої освіти до розроблення бізнес-проєктів, беруть участь в аналізі результатів практики та у викладанні кейс-стаді «Прикладна економіка» і «Прикладний бізнес».

9. *ОП забезпечує формування у здобувачів вищої освіти соціальних компетентностей, які відповідають цілям і результатам навчання:* уміння працювати в команді (ЗК15); здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах (ЗК11, ЗК16); уміння полагоджувати конфлікти, вирішувати завдання через соціальну і професійну, у тому числі міжособистісну взаємодію (ЗК12); здатність до аналітичної

діяльності, логічно і системно мислити (ЗК14, ЗК16); креативність у предметно-практичній діяльності (ЗК18); дотримання етичних принципів професійної діяльності, здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК13) та ін.

10. *ОП постійно оновлюється.* У цьому беруть участь викладачі ОП, наукова спільнота м. Харкова, роботодавці, здобувачі вищої освіти й органи їх самоврядування.

Найбільш ефективними методами оновлення змісту ОП є: 1) організація наукових дискусій за участю викладачів і роботодавців з актуальних проблем бізнес-економіки в редакції журналу «Економічна теорія та право» (засновник і видавець – НЮУ імені Ярослава Мудрого) з публікацією матеріалів; 2) проведення теоретичних і методичних семінарів кафедри з обговоренням актуальних питань викладання бізнес-економіки; 3) опублікування викладачами кафедри авторських навчальних посібників, конспектів лекцій, наукових публікацій з бізнес-економіки; 4) вивчення експертних висновків роботодавців і керівників баз практики, що сприяє з'ясуванню актуальних проблем господарської практики; 5) постійне спілкування викладачів та гарантки ОП із здобувачами вищої освіти з питань змісту навчального плану та програм НД, якості викладання на ОП; 6) анкетування здобувачів вищої освіти щодо якості та напрямів удосконалення ОП; 7) співпраця з органами студентського самоврядування на всіх етапах розроблення й реалізації ОП тощо.

Отже, форми й методи викладання на освітній програмі сприяють досягненню програмних результатів навчання, визначених при її розробленні та вдосконаленні, є оптимальними для підготовки фахівців за спеціальністю 051 «Економіка».

Разом із тим для подальшої активізації процесу досягнення програмних результатів навчання здобувачами освітньої програми «Бізнес-економіка» необхідно забезпечити:

– постійний взаємозв'язок навчальної та дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти за ОП;

– підвищення кваліфікації викладачів шляхом стажування в бізнес-організаціях із метою набуття практичного досвіду підприємницької діяльності, а також науково-педагогічного стажування в закордонних університетах;

– розширення баз практики здобувачів вищої освіти;

– орієнтування ОП на міжнародні академічні стандарти та професійне стажування осіб, які навчаються, у міжнародних фірмах;

– систематичний зворотній зв'язок із здобувачами вищої освіти щодо якості освітнього процесу, регулярне проведення опитувань здобувачів вищої освіти, які навчаються на ОП за денною та заочною формами навчання.

Це буде сприяти вдосконаленню підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Бізнес-економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» на фінансово-правовому факультеті Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Начальниця навчально-методичного відділу,
докторка філософських наук, професорка

Галина Клімова

14.01.2020 р.